

Aluevaltuusto 9.6.2026 § 44

§ 44

Vastauksen antaminen varavaltuutettu Hakapään ja 31 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen koskien puheterapian roolia oppilashuollossa ja kielellistä tasa-arvoa

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Westergård Mikaela
Puolitaival Miika
Laine Maaret

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Koululaisten puheterapiapalvelut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella järjestetään Lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden yksiköstä, joka tarjoaa palveluita 0–18-vuotiaille. Palvelua saa suomeksi, ruotsiksi ja tarvittaessa ohjauksellisesti tulkin avulla myös muilla kielillä. Yksikössä työskentelee yhteensä noin 40 puheterapeuttia, mikä vastaa palvelutarvetta ja palvelu toteutuu koko alueella hoitotakuun puitteissa. Puheterapeutit ovat sijoittuneet hyvinvointialueen toimipisteisiin tasaisesti.

Kiertävien puheterapeuttien malli ei ole suunnitteilla, vaan puheterapeutit jalkautuvat päiväkodeille ja kouluille tarpeen mukaan esim. arkiympäristössä toimimisen havainnointia varten. Yhteistyötä asiakkaiden arkiympäristöihin tehdään paljon myös etäkontaktein.

Kouluikäinen lapsi ohjataan puheterapiaan yleensä terveydenhuollon läheteellä tai opiskeluhuollon psykologin kautta. Opiskeluhuollon psykologille ohjautuminen tapahtuu joko opiskelijan tai huoltajan yhteydenotolla, tai opettajan, lääkärin, terveydenhoitajan tai kuraattorin ohjaamana. Opiskelija voi myös itse tulla psykologin vastaanotolle aikaa varaamatta avovastaanottoaikana. Pääosa ohjauksista kielellisten vaikeuksien vuoksi psykologille tulee opettajilta. Kielellisiin vaikeuksiin tarvitaan usein psykologin

arvio ja kuvaus koulun tukitoimista, kun taas puhemotoriikan ongelmissa tai äänkytyksessä lähete puheterapeutille voidaan tehdä ilman niitä. Yhteistyökumppanit, kuten opettajat, voivat aina myös konsultoida puheterapeutteja suoraan.

Puheterapia kohdennetaan erityisesti varhaislapsuuteen ja alkuopetukseen, koska silloin kuntoutus on vaikuttavinta. Koululaisten kohdalla korostetaan ensisijaisesti kotona ja koulussa toteutettavia tukitoimia, eikä puheterapia korvaa oppimisen tukea. Vaikea-asteisten kielellisten vaikeuksien kuntoutusmuotona toimii usein neuropsykologinen kuntoutus, jota Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tarjoaa HUS erikoissairaanhoido.

Kouluikäisillä puheterapeutin kielellinen arvio tehdään tarvittaessa tukitoimien suunnittelun tueksi, ja merkittävässä arkea haittaavissa kielellisissä vaikeuksissa voidaan tarjota ohjauksellista puheterapiapalvelua strategioiden ja kompensatiokeinojen harjoitteluun.

Opiskeluhuollon psykologit tunnistavat ja arvioivat kielellisiä häiriöitä, ja heillä on erityisesti kouluikäisten arviointiin enemmän menetelmiä kuin puheterapeuteilla. He tekevät psykologisia tutkimuksia ja tukevat opettajia matalalla kynnyksellä esimerkiksi opetuksen saavutettavuuden ja tukitoimien kehittämisessä. Psykologin tutkimus, joka sisältää usein myös dynaamisen arvioinnin elementtejä, on keskeinen myös kielellisten vaikeuksien erotusdiagnostiikassa.

Vuonna 2025 opiskeluhuollon psykologin asiakkaista noin 21 % on ollut vieraskielisiä (äidinkieli on ollut muu kuin suomi tai ruotsi), ja Espoon suomenkielisessä esi- ja perusopetuksessa osuus oli noin 29 % sekä suomenkielisessä ammatillisessa opetuksessa noin 25 %.

Monikielinen lapsi voidaan ohjata puheterapeutille, jos äidinkielen kehitys on poikkeavaa tai tarvitaan lisäarvioita tukitoimien suunnitteluun. Puheterapeutit arvioivat monikielisten lasten kielellisiä taitoja eri kielillä, tarpeen mukaan tulkkiavusteisesti.

Ohjauksellista puheterapiaa tarjotaan, jos lapsella on merkittäviä arkea haittaavia kielellisiä vaikeuksia kaikilla kielillä tai aiempi kuntoutus puuttuu. Puheterapiakuntoutus ei kuitenkaan korvaa S2-opetusta eikä riittämätöntä kieliälytystusta, vaan kielen oppimiseen vaikuttavat erityisesti altistuksen määrä ja laatu, jotka ovat oleellisia akateemisen kielitaidon kehittämisessä.

Lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden puheterapeuttia voi aina konsultoida tarpeen mukaan riippumatta nuoren iästä ja oppiasteesta. Puheterapeuttien yhteystiedot konsultaatiota varten on koottu LUVN intranetin sivulle helposti löydettäväksi.

Tilastoa siitä paljonko puheterapeutteja on konsultoitu ei valitettavasti ole saatavilla.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole selvitetty, kuinka suuri osa maahanmuuttajataustaisten nuorten jatko-opintojen keskeytyksistä tai haasteista liittyy tunnistamattomiin kielellisiin vaikeuksiin tai puutteelliseen koulukielen hallintaan. Kunnilla ja koulutuksen järjestäjillä voi olla enemmän tietoa oppilaiden puutteellisesta koulukielen hallinnasta sekä siitä johtuvista jatko-opintojen keskeytyksistä. Tietoa ei ole saatavilla valtakunnallisesti, sillä Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos ei ole julkaissut alueellista tilastoa kielellisistä oppimisvaikeuksista tai koulukielitaidon haasteista, mutta sillä on alueellista aineistoa maahanmuuttajien hyvinvoinnista (Maamu) sekä tietoa kielellisistä ja koulutuksellisista riskeistä valtakunnallisesti. Myöskään Opetushallitus ei kerää tietoa opiskelijoiden kielellisten haasteiden vaikutuksesta jatko-opintoihin tai niiden keskeytyksiin. Kysymys on tärkeä ja jatkossa tulee pyrkiä selvittämään vastausta ja rakentamaan yhteistä tilannekuvaa alueen opiskelijoiden tilanteesta paremmin yhdessä alueen koulutuksen järjestäjien kanssa.

ja

2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

- 1 Varavaltuutettu Hakapään aluehallitukselle osoittama kysymys koskien puheterapian roolia oppilashuollossa ja kielellistä tasa-arvoa

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Kysymyksen jättäjä, palvelualuejohtaja, palvelulinjajohtajat

Päätöshistoria

Aluehallitus 11.5.2026 § 88

§ 88

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Koululaisten puheterapiapalvelut Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella järjestetään Lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden yksiköstä, joka tarjoaa palveluita 0–18-vuotiaille. Palvelua saa suomeksi, ruotsiksi ja tarvittaessa ohjauksellisesti tulkin avulla myös muilla kielillä. Yksikössä työskentelee yhteensä noin 40 puheterapeuttia, mikä vastaa palvelutarvetta ja palvelu toteutuu koko alueella hoitotakuun puitteissa. Puheterapeutit ovat sijoittuneet hyvinvointialueen toimipisteisiin tasaisesti.

Kiertävien puheterapeuttien malli ei ole suunnitteilla, vaan puheterapeutit jalkautuvat päiväkodeille ja kouluille tarpeen mukaan esim. arkiympäristössä toimimisen havainnointia varten. Yhteistyötä asiakkaiden arkiympäristöihin tehdään paljon myös etäkontaktein.

Kouluikäinen lapsi ohjataan puheterapiaan yleensä terveydenhuollon läheteellä tai opiskeluhuollon psykologin kautta. Opiskeluhuollon psykologille ohjautuminen tapahtuu joko opiskelijan tai huoltajan yhteydenotolla, tai opettajan, lääkärin, terveydenhoitajan tai kuraattorin ohjaamana. Opiskelija voi myös itse tulla psykologin vastaanotolle aikaa varaamatta avovastaanottoaikana. Pääosa ohjauksista kielellisten vaikeuksien vuoksi psykologille tulee opettajilta. Kielellisiin vaikeuksiin tarvitaan usein psykologin arvio ja kuvaus koulun tukitoimista, kun taas puhemotoriikan ongelmissa tai änkytyksessä lähete puheterapeutille voidaan tehdä ilman niitä. Yhteistyökumppanit, kuten opettajat, voivat aina myös konsultoida puheterapeutteja suoraan.

Puheterapia kohdennetaan erityisesti varhaislapsuuteen ja alkuopetukseen, koska silloin kuntoutus on vaikuttavinta.

Koululaisten kohdalla korostetaan ensisijaisesti kotona ja koulussa toteutettavia tukitoimia, eikä puheterapia korvaa oppimisen tukea. Vaikea-asteisten kielellisten vaikeuksien kuntoutusmuotona toimii usein neuropsykologinen kuntoutus, jota Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tarjoaa HUS erikoissairaanhoido.

Kouluikäisillä puheterapeutin kielellinen arvio tehdään tarvittaessa tukitoimien suunnittelun tueksi, ja merkittävässä arkea haittaavissa kielellisissä vaikeuksissa voidaan tarjota ohjauksellista puheterapiapalvelua strategioiden ja kompensatiokeinojen harjoitteluun.

Opiskeluhuollon psykologit tunnistavat ja arvioivat kielellisiä häiriöitä, ja heillä on erityisesti kouluikäisten arviointiin enemmän menetelmiä kuin puheterapeuteilla. He tekevät psykologisia tutkimuksia ja tukevat opettajia matalalla kynnyksellä esimerkiksi opetuksen saavutettavuuden ja tukitoimien kehittämisessä. Psykologin tutkimus, joka sisältää usein myös dynaamisen arvioinnin elementtejä, on keskeinen myös kielellisten vaikeuksien erotusdiagnostiikassa.

Vuonna 2025 opiskeluhuollon psykologin asiakkaista noin 21 % on ollut vieraskielisiä (äidinkieli on ollut muu kuin suomi tai ruotsi), ja Espoon suomenkielisessä esi- ja perusopetuksessa osuus oli noin 29 % sekä suomenkielisessä ammatillisessa opetuksessa noin 25 %.

Monikielinen lapsi voidaan ohjata puheterapeutille, jos äidinkielen kehitys on poikkeavaa tai tarvitaan lisäarvioita tukitoimien suunnitteluun. Puheterapeutit arvioivat monikielisten lasten kielellisiä taitoja eri kielillä, tarpeen mukaan tulkkiavusteisesti.

Ohjauksellista puheterapiaa tarjotaan, jos lapsella on merkittäviä arkea haittaavia kielellisiä vaikeuksia kaikilla kielillä tai aiempi kuntoutus puuttuu. Puheterapiakuntoutus ei kuitenkaan korvaa S2-opetusta eikä riittämätöntä kielialtistusta, vaan kielen oppimiseen vaikuttavat erityisesti altistuksen määrä ja laatu, jotka ovat oleellisia akateemisen kielitaidon kehittämisessä.

Lasten ja nuorten kuntoutuspalveluiden puheterapeuttia voi aina konsultoida tarpeen mukaan riippumatta nuoren iästä ja oppiasteesta. Puheterapeuttien yhteystiedot konsultaatiota varten on koottu LUVN intranetin sivulle helposti löydettäväksi. Tilastoa siitä paljonko puheterapeutteja on konsultoitu ei valitettavasti ole saatavilla.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella ei ole selvitetty, kuinka suuri osa maahanmuuttajataustaisten nuorten jatko-opintojen keskeytyksistä tai haasteista liittyy tunnistamattomiin kielellisiin vaikeuksiin tai puutteelliseen koulukielen hallintaan.

Kunnilla ja koulutuksen järjestäjillä voi olla enemmän tietoa oppilaiden puutteellisesta koulukielen hallinnasta sekä siitä johtuvista jatko-opintojen keskeytyksistä. Tietoa ei ole saatavilla valtakunnallisesti, sillä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ei ole julkaissut alueellista tilastoa kielellisistä oppimisvaikeuksista tai koulukielitaidon haasteista, mutta sillä on alueellista aineistoa maahanmuuttajien hyvinvoinnista (Maamu) sekä tietoa kielellisistä ja koulutuksellisista riskeistä valtakunnallisesti. Myöskään Opetushallitus ei kerää tietoa opiskelijoiden kielellisten haasteiden vaikutuksesta jatko-opintoihin tai niiden keskeytyksiin. Kysymys on tärkeä ja jatkossa tulee pyrkiä selvittämään vastausta ja rakentamaan yhteistä tilannekuvaa alueen opiskelijoiden tilanteesta paremmin yhdessä alueen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi ja
2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Hakapää sekä 31 muuta valtuutettua osoittivat aluevaltuuston kokouksessa 24.2.2026 § 13 aluehallitukselle kysymyksen koskien puheterapian roolia oppilashuollossa ja kielellistä tasa-arvoa.

Toimivalta

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat osoittaa aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria